

ARXIU / JORDI PLAY

El segle que ve dirà si la societat de la informació significarà un canvi de prou envergadura en l'ordre mundial.

A segle nou, economia nova

LUIS ÁNGEL FERNÁNDEZ HERMANA

Totes les previsions indiquen que, en els quatre anys vinents, la població d'Internet s'acostarà als 500 milions d'internautes. Si s'hi sumen els que posseiran accés a la xarxa de xarxes a través de la telefonia mòbil, la xifra comença a vorejar els mil milions d'usuaris. I, segons la Unió Internacional de Telecomunicacions i un grapat de consultors, la major part d'aquest creixement es registrarà proporcionalment als països en desenvolupament. Davant d'aquest panorama, quines seran les claus econòmiques del segle vinent? Es poden fer previsions d'acord amb les tendències que s'han consolidat en l'actual, just quan moltes de les premisses que l'han sustentat comencen, literalment, a volatilitzar-se? El trànsit de la societat industrial a la societat de la informació solament significarà afegir una direcció de correu electrònic al circuit econòmic o, al contrari, semblant petita es convertirà en la llavor d'un David d'insospitades conseqüències per als Goliat que hem conegut fins ara?

En el fons, aquests interrogants es poden resumir en un: a mesura que augmenta la població d'Internet, els països que avui són perifèrics de la societat industrial també ho han de ser necessàriament en la societat de la informació? Quan escoltem les respostes que es donen actualment a preguntes d'aquesta mena, i sobretot a la darrera, potser sembla que existeix un ordre immutable de les coses: aquestes sempre han de succeir de la mateixa manera, respectant alguna mena de misteriosa seqüència històrica. Si existeix un paradigma del pensament únic, aquest punt de vista emergeix com l'expressió més depurada de la seva tesi motriu. El discurs té una arrencada unilineal: ens diuen

que els pobres d'avui seran els pobres de demà. No ens diuen, per exemple, que molts dels pobles pobres d'avui no ho eren pas en el passat, i viceversa, que molts dels pobles rics d'avui vivien en condicions miserables no fa encara molt de temps (els escandinaus, per no anar gaire lluny). No cal entrar en detalls massa subtils sobre la matèria. Dels imperis dels darrers tres-cents anys, no en queda cap. Dels d'aquest segle, un i encara això es podria debatre. Se'n pot deduir, almenys, que els imperis neixen, creixen, es desenvolupen i moren, ho vulguin o no els seus dirigents i usufructuaris directes i per més eterns que semblen en la seva època d'esplendor. Els malabarismes dels economistes amb les tendències recents o a llarg termini en el pitjor dels casos ens col·loquen davant dels ulls un paisatge conegut que ens impedeix fer-nos les preguntes adequades per orientar-nos davant la nova dinàmica que emergeix.

Atès l'impacte múltiple i profund que tenen les noves tecnologies de la informació, sobretot a través de les xarxes (xarxes humanes, en primer lloc, no ho oblidem), potser la major sorpresa que ens depararà el pròxim segle és la subversió de les seqüències històriques recents, de les quals som hereus directes. El primer salt que s'està produint en la dialèctica de la pobresa és que allí fins on encara no arriben les xarxes d'infraestructures bàsiques (aigua, salut pública, etc.) sí que arriben les xarxes d'informació. La primera, i més patent, la televisió. Darrere, les noves modalitats de telefonia transmissores de la informació i el coneixement emmagatzemat en les xarxes d'ordinadors. Fins fa quatre anys, els països rics posaven com a criteri de riquesa el nombre de línies telefòniques per habitant. Ara, el telèfon ha estat substituït per l'ordinador. Però ni tan sols als països rics l'ordinador serveix ja per a categoritzar l'accés a la infor-

mació, davant l'aparició de nous recursos tecnològics capaços de servir la informació directament als qui la necessiten.

La qüestió és què representen aquestes noves formes d'accedir a la informació i quin impacte pot tenir en el desenvolupament econòmic. Si l'única informació que pot arribar a molts països és la que proporciona la televisió en el seu format actual, llavors l'anàlisi "clàssica" veurà confirmades les seves prediccions. Els rics de sempre seran cada vegada més rics i els pobres a penes sobreviuran arrambats a una patalla "estúpida". Però, en aquest cas, continuarem en l'àmbit de la societat industrial. Informació administrada des de dalt per poders sòlidament constituïts i sense cap possibilitat d'interactuar entre emissors i receptors. Ací no hi ha ni revolució de la informació ni res que s'hi assembli. Ni menys encara l'esbombada globalització

a través de la societat de la informació. Si, altrament, aquesta informació es correspon amb l'organització social en xarxes, llavors molts dels països en desenvolupament tindran molt a dir en les pròximes dècades. Per a ells, la qüestió està en com i mitjançant quina organització de xarxes humanes interconnectades a través d'Internet, com a part d'un procés de globalització creixent de l'activitat de comunitats concretes, es pot aconseguir la creació de béns socials essencials. La societat industrial, l'*anticient règim*, ha demostrat a bastament la seua incapacitat per assolir aquesta meta. El segle que ve dirà si la societat de la informació significarà un canvi de prou envergadura per entendre la riquesa i la pobresa des d'una altra perspectiva.

Membre del Consell Editorial d'El Temps Ambiental

A ganivetades

EDUARD SANJUAN

Aquests dies ens adonem que ja fa uns deu anys que hem entrat en el nou mil·lenni. La història no en sap gaire res de dates simbòliques, emblemàtiques, esotèriques... La Humanitat transforma realitats i dinàmiques i no sol posar pòrtics de beninguda guarnits amb flors i recitals de poesia. Però ara –en aquest intent de saludar el 2000– ens adonem que aquell moment històric que hem convingut a anomenar "la caiguda del mur" va representar, representa, una transformació formidable de les relacions internacionals a escala planetària.

El camí traçat per la desaparició de blocs és el que tot just hem començat a recórrer dubtant a cada pas. El món sorgit i "estabilitzat" després de la Segona Guerra Mundial ha esclatat i n'apleguem de dia en dia els trossos sense saber encara la direcció ni la velocitat que hem de prendre. Les ideologies que sustentaven idees de transformació, de superació del capitalisme perquè era un sistema profundament injust i esquizofrènic han xocat dramàticament contra les realitats perverses que es van construir en nom d'aquelles idees.

I què és allò que ens trobem? Que algú pensa per nosaltres o, millor dit, que "no-pensa" per tots nosaltres: el mercat. A falta de línies de pensament d'emancipació, d'objectius clars de superació de contradiccions socials, dels "plans" que sempre han acompanyat l'esdevenir dels homes, han prevalgut les úniques energies en marxa, les forces fins ara imparables que imposa de minut a minut el mercat. En aquest sentit –com diu encertadament Jospin citant l'obra de Fernand Braudel *La dinàmica del capitalisme*– no sembla tan negativa la globalització per si mateixa (les cultures gregues i romanes ja incorporaven, per exemple, una certa idea de globalitat), com la falta d'un rumb determinat, d'ideals, de significat, de tots aquells elements vitals, ni més ni menys, dels quals sempre s'han nodrit les societats.

El trajecte que probablement seguiran els pobles serà marcat, com ara, per aquesta dramàtica absència de "principis" substituïts. El caos s'ha estès a àmplies zones del planeta –territoris de l'ex-Unió Soviètica, de l'Àfrica i de l'Àsia–, i les convulsions socials, les catàstrofes humanes i les guerres sorgiran, ara més que mai, d'una lluita desesperada, desbocada, pel control

ARXIU / JOSÉ NICOLÁS

És i serà el moment dels "senyors de la guerra", decidits a imitar models de ferotge acumulació capitalista.

de les primeres matèries. El model nord-americà, precisament l'absència de tot model, és el que sembla que ha decidit de seguir la humanitat. És i serà el moment dels "senyors de la guerra", decidits a imitar models de ferotge acumulació capitalista allà on les armes i la força –a la major part del Tercer Món– esdevenen l'únic mètode per aconseguir-ho d'una manera ràpida. Occident ha exportat un model –victoriós des de la caiguda del teló d'acer– que, implantat mimèticament en la pura desestructuració i pobresa, genera inevitablement una crisi de civilització.

Segles abans, els homes i les dones tenien dos camins bàsics per fugir de la marginació i de la pobresa: l'emigració i la revolució. Dues fórmules ara qüestionades, tapades des del Primer Món. Les multinacionals i les companyies locals desmunten a canonades –sense transicions ni voladures controlades– estructures socials que representaven per a molts pobles la mínima seguretat davant l'abisme. Mentre nosaltres ens permetem el luxe de "repensar" l'estat del benestar, hem dit a la resta del món que s'espavili a ganivetades.

Cap d'Informació Internacional de TV3